

ВІДГУК

офіційного опонента на кандидатську дисертацію

Посохової Анжели Вікторівни

«Вербальні засоби творення фахового контексту художнього твору:
лінгвокогнітивний і лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі роману А. Хейлі
«Airport»)),

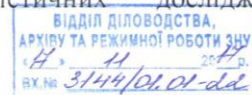
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.02.04 – германські мови

Дисертація А. В. Посохової присвячена дослідженню лінгво-когнітивного і лінгвостилістичного аспектів фахового контексту з метою виявлення системи лінгвістичних засобів, задіяних у вербалізації концептуальної картини фахового середовища аеропорту, що моделюється у художньому просторі роману «Airport» А. Хейлі.

Необхідність всебічного вивчення системи чинників і засобів контекстуалізації фахового світу, досліджуваного в межах новітнього когнітивно-прагматичного підходу до аналізу художнього дискурсу, є очевидною з огляду на можливість поглиблення теоретичних уявлень щодо особливостей вербальної репрезентації концептуальної картини професійного роману.

Проблематика, пов'язана з вивченням процесу контекстуалізації когнітивно-семантичної моделі художнього світу, привертає увагу відомих дослідників О.С. Кубрякової, В. І. Карасика, Ф. С. Бацевича, О. П. Воробйової, А. І. Бехти, К. Я. Кусько, І. М. Колегаєвої, О.О. Селіванової, І. С. Шевченко, Т. В. Яхонтової, М. А. К. Halliday, Т. Van Dijk, Н. G. Widdowson, що свідчить про важливість наукових розвідок, які мають на меті розкриття сутності когнітивно-прагматичних і лінгвостилістичних аспектів творення моделі світу у текстовому просторі.

Актуальність дисертації А. В. Посохової, присвяченої комплексному дослідженню концептуальної картини фахового світу у сучасному англомовному художньому тексті, зумовлена загальною когнітивно-прагматичною спрямованістю сучасних лінгвістичних досліджень,

орієнтованих на розробку питань щодо контекстної реалізації когнітивно-семантичної моделі художнього світу у тексті.

Наукова новизна кандидатської дисертації А. В. Посохової не викликає сумніву: дослідниця уперше у вітчизняній лінгвістиці здійснила комплексне вивчення концепту AIRPORT через моделювання його структури, аналізу змістового наповнення і встановила семантично-стилістичні особливості вербальних засобів, задіяних у контекстуалізації фахового середовища професійного роману А. Хейлі «Airport».

Дисертацію виконано в межах наукової теми «Структурно-семантичні і когнітивно-дискурсні парадигми германських, романських і класичних мов» (номер державної реєстрації: 0108U006466), що досліджується на факультеті іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка.

Кандидатська дисертація А. В. Посохової складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку джерел ілюстративного матеріалу, бібліографічного та лексикографічного апарату. Обсяг дисертації складає 203 сторінки, повний обсяг – 312 сторінок. У дисертації наведено 7 рисунків і 21 таблицю.

У Вступі дослідниця обґрунтовує актуальність теми дослідження, формулює мету й завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження, розкриває наукову новизну, теоретичне значення та практичну цінність отриманих результатів, наводить відомості щодо їхньої апробації.

У Розділі 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження професійного роману» авторка обґрунтувала основні теоретичні та концептуальні засади роботи; роз'яснила зміст базових понять, таких як «контекст», «чинники контекстуалізації», «когнітивна картина світу», «мовна картина світу», «концепт», «фоновий контекст художнього твору» та «фаховий контекст професійного роману»; докладно описала процедуру лінгвокогнітивного моделювання як основу аналізу концептуального простору професійного роману; окреслила етапи дослідження когнітивно-семантичних особливостей засобів вербалізації концептуального простору роману.

Розділ 2 «Вербалізація концепту AIRPORT у структурі літературно-художнього твору (на матеріалі роману А. Хейлі «Airport»)» присвячено аналізу концептуального простору роману, роз'ясненню змісту концепту AIRPORT та опису його номінативного поля з урахуванням структурно-семантичних особливостей вербалізації концепту у досліджуваному тексті.

Третій розділ роботи «Лінгвостилістичні та комунікативно-прагматичні аспекти створення фахового контексту у романі А. Хейлі «Airport» містить докладний опис ролі і функцій чинників контекстуалізації художнього твору фахової тематики.

У висновках підсумовано результати проведеного дослідження та окреслено перспективи подальшого вивчення когнітивних і стилістичних особливостей творення фахового контексту професійного роману.

Грунтовний аналіз наукових праць та результатів пошуків з аналізованої проблематики, системне дослідження ілюстративного матеріалу забезпечило досягнення мети і низки практичних завдань, підпорядкованих меті. Серед головних здобутків, виконаного А.В. Посоховою дослідження, запропонований авторкою дослідницький підхід до вивчення лінгво-когнітивного і лінгвостилістичного аспектів фахового контексту, особливостей вербалізації концептуальної картини фахового середовища аеропорту, що моделюється у художньому тексті.

Дослідження виконане на належному теоретичному рівні, виклад змісту вигідно вирізняється чіткістю та структурованістю, отримані результати мають прикладний характер. Наведені у дисертації таблиці і рисунки додають до переконливості висновків.

Високо оцінюючи теоретичні напрацювання та віддаючи належне логічності, докладності та аргументованості викладу змісту дисертації, вважаємо, що окремі твердження видаються дискусійними або такими, що потребують уточнення.

1. Теоретико-методологічні засади дослідження обґрунтовано у Розділі 1. Детально розглянуто ключове поняття «контекст» у варіативності його проявів

у художньому тексті. Систематизація фонових знань і професійних уявлень у Рис. 1. Структура фонового контексту професійного роману унаочнює п'ять компонентів фонового контексту. Між тим, ознайомлення з компонентами структури спонукає поставити запитання щодо можливості включення до запропонованої схеми фонових знань інших учасників комунікативної і професійної інтеракції, наявних у персонажному аспекті роману, важливість якого неодноразово підкреслюється у Розділі 1.

2. Науковий рівень і ретельність дослідження структурно-семантичних особливостей вербалізації концепту AIRPORT у романі А. Хейлі заслуговують на високу оцінку, тим не менш, дозволимо собі висловити зауваження щодо доцільності використання при описі змісту домінантного концепту AIRPORT таких термінологічно близьких понять як «сфера» «рівень», «шар», «зона» (Розділ 2), що, на нашу думку, призводить до певної розмитості сутності аналізованого явища. Зазначимо, що у Загальних висновках до дисертації структура досліджуваного концепту описується чітко і послідовно як п'ятирівневе польове утворення, яке включає ядро, приядерну зону з похідними концептами першого рівня, ближню периферію з похідними концептами другого рівня, дальню периферію з похідними концептами третього рівня та зону суміжних концептів (або крайню периферію), таким чином дослідниці вдалося уникнути термінологічної перенасиченості.

3. Розділ 3 дисертації присвячено всебічному вивченню лінгвостилістичного і комунікативно-прагматичного аспектів творення фахового контексту у романі через опис функційних особливостей маркерів контекстуалізації. Використання контекстуально-інтерпретаційного методу уможливило встановлення закономірностей відтворення фахового контексту. На жаль, значний за обсягом і цікавий в дослідницькому плані розділ, завершується дещо обмежено викладеними висновками щодо прагматичного навантаження засобів актуалізації професійного середовища роману.

4. Вивчення особливостей вербальних засобів об'єктивації фахового контексту у романі А. Хейлі «Airport» здійснено у кандидатській дисертації

ретельно і методологічно виважено. Саме тому викликає певне здивування включення одного з самих важливих рисунків В.3, що відбиває структуру фахового контексту в досліджуваному романі, лише в Додаток В.3, що є доповненням до основного тексту (стор. 312).

5. Незважаючи на гарне оформлення, в роботі трапляються окремі другорядні похибки, орфографічні і стилістичні хиби, технічні огріхи та нелогічності, які не мають принципового характеру.

Вважаємо за необхідне наголосити, що висловлені зауваження не впливають на загальне позитивне враження від дисертації, не торкаються теоретичних підвалин виконаного дослідження і мають рекомендаційний характер. Поза сумнівом, дослідження А. В. Посохової, вирізняється ґрунтовним аналізом, комплексною і системно застосованою методикою дослідження фактичного матеріалу, що забезпечило досягнення достовірних результатів та переконливих висновків. Автореферат і 12 авторських публікацій повно та адекватно відображають зміст і основні положення дисертації, що були апробовані на 4 науково-практичних конференціях упродовж 2013-2016 років.

Теоретичне значення проведеного А. В. Посоховою дослідження є важливим з огляду на його внесок у подальшу розбудову теоретичних засад когнітивної лінгвістики і лінгвістичної прагматики, зокрема в плані поглиблення наукових знань про особливості формування концептуального простору художнього тексту через дослідження мовних засобів актуалізації фахового контексту у професійному романі. Виважений критичний огляд теоретичних джерел з досліджуваної проблематики, обґрунтований аналіз фактологічної бази доводять ерудованість і здатність дисертантки до самостійних наукових пошуків в царині лінгвостилістики, когнітивістики, семантики і дискурсознавства.

Кандидатська дисертація А. В. Посохової є завершеною самостійною науковою працею, актуальною за змістом, оригінальною у формулюванні дослідницьких завдань, новітньою за вибором методики дослідження

аналізованого матеріалу та аргументованістю висновків. Вищезазначене дозволяє стверджувати, що дисертація «Вербальні засоби творення фахового контексту художнього твору: лінгвокогнітивний і лінгвостилістичний аспекти (на матеріалі роману А. Хейлі «Аеропорт»)), представлена на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальності 10.02.04 – германські мови, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її авторка, Посохова Анжела Вікторівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата філологічних наук.

Офіційний опонент

доцент кафедри іноземної філології та перекладу

Вінницького торговельно-економічного

інституту Київського національного

торговельно-економічного університету

кандидат філологічних наук, доцент

Учений секретар

вченої ради Вінницького торговельно-

економічного інституту

Київського національного торговельно-

економічного університету

кандидат філологічних наук, доцент

Особистий підпис
Засвідчую
С.П. Савченко

В.О. Нечипоренко

3 листопада 2017 року